

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **Mgr. Romana BELEŠOVÁ**
Doktorský studijní program: Ošetrovatelství
Oponent disertační práce: **doc. PhDr. Alexandra Archalousová, PhD.**
Školitel: prof. PhDr. Valérie Tóthová, Ph.D.
Název disertační práce: ***Možnosti hodnocení změn u žen v období klimakteria a jejich vliv na kvalitu života***

Autorka zvolila pro ošetrovatelskou praxi v péči o ženu významné a aktuální téma práce s názvem *Možnosti hodnocení změn u žen v období klimakteria a jejich vliv na kvalitu života*. Zpracovávané téma je dlouhodoběji šetřeno, zkoumáno z různých pohledů a diskutováno odbornou veřejností doma i v zahraničí. Disertační práce s řešenou problematikou je zpracována v rozsahu cca 242 stran včetně Seznamu použité literatury. Hlavním cílem práce bylo zmapovat využití hodnotících nástrojů u žen v období klimakteria, analyzovat symptomy ovlivňující kvalitu života, vytvořit edukační program pro ženy a zjistit, zda edukace ovlivní znalosti žen o problematice. Teoretická část v rozsahu cca 60 stran prezentuje teoretická východiska ve třech základních proměnných – v oblasti vývojových stádií života ženy, v oblasti klimakteria a v možnostem hodnocení. Měřicím nástrojům využívaných u nás a v zahraničí je věnováno cca 14 stran textu. Byly stanoveny celkem čtyři dílčí cíle práce, čtyři hypotézy a tři výzkumné otázky. Autorka zvolila kombinaci kvantitativních a kvalitativních metod výzkumu. Využila celkem tři dotazníky, dva standardizované WHOOL-100 ke zjištění kvality života, dotazník WHQ ke zjištění kvality zdraví žen (oba volně přístupné, v české verzi, v příloze neuváděny) a nestandardizovaný dotazník (vlastní zdroj, uvedený v příloze č.1) ke zjištění znalostí a postojů žen ke zkoumané problematice. Kvalitativní výzkum byl doplněn metodou polostrukturovaných rozhovorů, edukačním programem pro ženy a polostrukturovaným rozhovorem pro porodní asistentky v primární péči (vlastní zdroj, příloha č. 5, 6, 7). Autorka zvolila dostatečně velký soubor respondentů, který tvořily prioritně klientky/ženy a následně porodní asistentky. Zvoleny byly celkem tři soubory respondentek: soubor I–400 žen (45–60 let), soubor II – 17 žen (40-55 let), soubor III – 5 porodních asistentek. Využití širší použitých metodik znamenalo rozsáhlé a náročné zpracování dat a práce se tak stávala místy méně přehlednou. A to i ve smyslu otevřenějšího směřování vedoucího k objasnění stanovených cílů. Autorka dosažené výsledky utřídila následně do 6 oblastí, kde prezentuje výsledky kvalitativního i kvantitativního výzkumu. Použity jsou koláčové, sloupcové grafy, přehledové tabulky, výsledky testování hypotéz. Poměrně rozsáhlá část je věnována 6. oblasti – výsledkům kvalitativního výzkumu. Diskuse je vedena směrem ke znalostem žen o problematice, ke změnám a subjektivním symptomům klimakteria, ke kvalitě života a kvalitě zdraví, k využívání měřicích nástrojů v zahraničí a v České republice, k edukaci, životnímu stylu žen.

Edukační program uváděný ve formě snímků prezentace (příloha č. 8) by si zasloužil podrobněji rozpracovat v souladu s edukační strukturou, vzhledem k tomu, že byl součástí jednoho z dílčích cílů práce. Pravděpodobně i v této formě splnil svůj účel.

Závěr práce shrnuje stručně cíl, teoretickou část a závěry hypotéz. Především prezentuje kvalitu života žen v období klimaktéria jako dobrou, uvádí nejčastější symptomy z pohledu žen i porodních asistentek. Vyzdvihuje význam edukace.

Práce potvrdila všeobecné poznatky týkající se symptomů období klimaktéria u žen a jejich vliv na kvalitu života, využila standardizované celosvětově používané měřicí nástroje. Poukázala na vybraném vzorku respondentek situaci v části českého prostředí, v péči o ženy z pohledu hodnocení změn v období klimaktéria. Výsledky výzkumu tak mohou být z pohledu kvality života, zdraví, popřípadě edukace přínosné v ošetrovatelské péči o ženy v období klimakteria. Autorka v práci s literaturou použila aktuální citační normu ČSN ISO 690 – Bibliografické citace. Citační norma byla respektována.

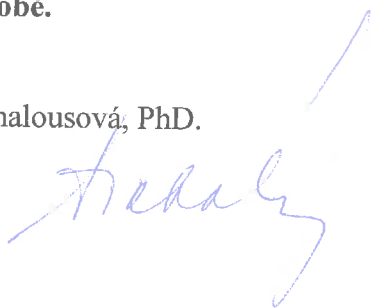
Doporučené otázky k obhajobě:

- 1. Jaké možnosti hodnocení změn u žen v období klimakteria jste během výzkumného šetření zjistila?*
- 2. S jakými databázemi jste pracovala, na základě poznatků, které jste jejich prostřednictvím získala, byste doporučila výběr, jakých efektivních hodnotících nástrojů změn u žen v období klimaktéria?*
- 3. Jaká doporučení máte pro praxi ve vztahu k hodnotícím nástrojům pro zhodnocení změn a jejich využití u žen v období klimakteria?*
- 4. V čem vidíte příčiny nevyužívání hodnotících nástrojů porodními asistentkami, sestrami nebo lékaři u žen v období klimakteria?*

Práci doporučuji k obhajobě.

Dne 18. 10. 2023 v Nitře

Doc. PhDr. Alexandra Archalousová, PhD.

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **Mgr. Romana BELEŠOVÁ**
Studijní program: Ošetrovatelství
Oponent disertační práce: **doc. PhDr. Andrea Botíková, PhD., MPH**
Školitel: prof. PhDr. Valérie Tóthová, Ph.D.
Název disertační práce: **Možnosti hodnocení změn u žen v období klimakteria a jejich vliv na kvalitu života**

Aktuálnosť zvoleného témy

V teoretických východiskách sa autorka venuje problematike klimaktéria, jeho diagnostike, terapie, potrebám žien v tomto období a úlohou pôrodnej asistentky v procese edukácie žien v klimaktériu. V ďalšej časti je popisovaný koncept kvality života a možnosti jej merania. Výber témy hodnotím ako vysoko aktuálny a prínosný pre odbor Ošetrovatelstvo. Menšie technické nedostatky neznižujú úroveň práce ako napr. abstrakt dizertačnej práce presahuje rozsah a v úvode práce absentuje jasný motív výberu témy práce a tiež jej hlavné ciele. Teoretické východiská sú popísané vyčerpávajúco, majú logickú nadväznosť a sú zrozumiteľné. Sú spracované v rozsiahlej rovine, precízne, majú logický sled a pôsobia o vysokej erudovanosti a odbornosti autorky v danej problematike. Autorka pri ich pracovaní čerpala z dostatočného množstva domácich a zahraničných odborných zdrojov.

Stanovené ciele a hypotézy, metodika

Autorka si stanovila štyri výskumné ciele, tri výskumné otázky a štyri hypotézy. Ciele sú stanovené jasne a zrozumiteľne, korešpondujú s témou práce. Výskumné otázky a hypotézy korešpondujú so stanovenými cieľmi len čiastočne.

Dizajn výskumu bol zmiešaný, bol zostavený v triangulácii kvantitatívnej a kvalitatívnej výskumnej metódy. Výskumné šetrenie a interpretácia výsledkov sú rozsahom obsirne, zamerané na niekoľko výskumných súborov, čo v konečnom dôsledku spôsobilo ich značnú

neprehľadnosť. Charakteristika jednotlivých výskumných vzoriek a štatistická analýza kvalitatívnych a kvantitatívnych údajov zodpovedá požiadavkám kladeným na tento druh práce. Napriek uvedenému, z metodologického hľadiska nepozorujem závažné nedostatky, oceňujem snahu autorky o kombináciu viacerých výskumných metód, získanie validných a využiteľných dát (ale menej je niekedy viac). Predpokladám, že sa tak stalo v súvislosti s plnením cieľov v rámci veľkého projektu, za ktorého daná dizertačná práca vznikla.

Spracovanie získaných dát, výsledky

Kvantitatívny výskum

V kvantitatívnom výskume boli použité dva štandardizované dotazníky WHOQOL-BREF a WHQ (Women's Health Questionnaire) a dotazník vlastnej konštrukcie. Dotazníky boli distribuované výskumnému súboru 1 – ženám s menštruáciou ?, menopauzou prirodzene a umelo vyvolanou. Analyzovaných bolo 400 dotazníkov. Použité štatistické metódy boli vhodne zvolené.

Kvalitatívny výskum

- pomocou neho boli upresnené a špecifikované dáta týkajúce sa kvality života žien a ich postojov k problematike klimaktéria, skúmaných bolo 17 žien (zámerný výber, kritérium nebolo menopauza?). Rozhovor bol vedený pred poskytnutím edukačného programu a tri mesiace po absolvovaní edukácie.
- pološtrukturovaný rozhovor s PA zameraný na problematiku žien s estrogénovým deficitom a na to, aké meracie nástroje používajú na hodnotenie symptómov a kvality zdravia týchto žien. Celkovú výskumnú vzorku tvorilo 5 PA, čo nemožno považovať sa dostatočnú výpovednú hodnotu a v konečnom dôsledku metóda rozhovoru nemusela byť súčasťou práce.
- pre tematickú analýzu kvalitatívnych dát boli využité prvky zakotvenej teórie, technika otvoreného a axiálneho kódovania. Zakódované dáta boli následne porovnávané, štruktúrované do kategórií a subkategórií.

Spracovanie a uvedené výsledky štúdie považujem za premyslené, detailne prepracované a veľmi hodnotné nielen z hľadiska teórie, ale predovšetkým pre ich možnosť uplatnenia v ošetrovateľskej praxi. Autorka uvádza komplexné zhodnotenie získaných výsledkov v rámci kapitoly „diskusia“, ktoré konfrontuje s vedeckými štúdiami doma i v zahraničí.

Záver (vrátane odporúčaní pre prax)

Vzhľadom k téme práce by som odporúčala zamerať sa iba na ženy v období klimaktéria a výskum v celom rozsahu smerovať iba k tejto cieľovej skupine. Resp. bol jeden z kritérií výberu vzorku aktuálne prebiehajúce klimaktérium?

Diskusia je vzhľadom na veľké množstvo získaných dát rozsiahla, autorka popisuje a diskutuje o stanovených hypotézach, odpovedá na výskumné otázky. V práci absentuje celkové zhodnotenie dosiahnutia stanovených cieľov. Boli splnené? Autorka použila dostatočný počet relevantných domácich a zahraničných odborných zdrojov. Je písaná kultivovaným odborným jazykom, je spracovaná na 242 stranách vrátane zoznamu použitej literatúry. Vysoko pozitívne hodnotím vytvorený edukačný materiál – jednoduchý, prehľadný, výstižný a na estetickú úroveň.

Práca s literatúrou

Autorka preukázala schopnosť efektívne a erudovane pracovať s odbornou literatúrou v celom texte predloženej dizertačnej práce. Citačná norma bola dodržaná. Zoznam použitej literatúry obsahuje dostatočné množstvo odborných zdrojov od domácich i zahraničných autorov.

Nové poznatky, ktoré boli dosiahnuté v dizertačnej práci

Dizertačná práca priniesla niekoľko zistení, na základe ktorých môžem konštatovať, že problematika kvality života žien v klimaktériu má svoje opodstatnenie v poskytovaní komplexnej ošetrovateľskej starostlivosti zo strany PA.

Autorka spracovala danú problematiku veľmi rozsiahle, detailne a precízne. Spracovaním teoretických východísk autorka preukázala schopnosť pracovať s literárnymi zdrojmi od domácich i zahraničných autorov. Okrem iného výsledky výskumného šetrenia poukázali na neustálu potrebu zameriavať sa na špecifické obdobie v živote ženy (klimaktérium), analyzovať symptómy a zmeny v súvislosti z reprodukčnej fázy do postreprodukčnej, ktoré môže pôrodná asistentka v rámci svojich kompetencií zlepšiť a skvalitniť vhodnou a efektívnou edukáciou. Všetky zistené údaje majú svoju výpovednú hodnotu a v konečnom dôsledku tvoria jeden hodnotný celok.

Predložená doktorandská dizertačná práca je spracovaná na veľmi dobrej úrovni po stránke odbornej i metodologickej. Spĺňa všetky požadované kritériá na tento typ práce. Prácu odporúčam na obhajobu a po jej úspešnom absolvovaní navrhujem udeliť *Mgr. Romane Belešovej* vedecko – akademický titul PhD. v študijnom odbore Ošetrovateľstvo.

Otázky do diskusie

1. Odpovedzte vzhľadom na názov Vašej práce: Aké sú možnosti hodnotenia zmien u žien v období klimaktéria a aký je **ich vplyv** na kvalitu života žien.
2. Bol naplnený cieľ číslo štyri ? Ovplynnil zvolený edukačný program vedomosti žien o danej problematike?

V Trnave dňa 19. 10. 2023

doc. PhDr. Andrea Botíková, PhD., MPH